

Sygn. akt III AUa 89/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Maria Małek - Bujak (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Ansion SSA Ewa Piotrowska
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2012 r. w Katowicach

sprawy z odwołania (...) Spółki z o.o. w J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanych: M. Z., W. B., M. G., M. P., Z. S.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji (...) Spółki z o.o. w J.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 26 października 2011 r. sygn. akt XI U 3382/10

1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzające go decyzje organu rentowego w ten sposób, że ustala, iż do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nie dolicza się kosztów związanych z wykonywaniem umów zlecenia,

2. w pozostałej części oddala apelację,

3. znosi między stronami koszty procesu.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA E. Piotrowska Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 89/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 października 2010r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w S. ustalił dla M. Z., jako osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę oraz umowy zlecenia u płatnika składek (...) Spółki z o.o., podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne za okres od 02/2008r. do 03/2008r.

Decyzją z dnia 22 października 2010r. Nr (...) organ rentowy ustalił dla W. B., jako zatrudnionego u płatnika składek (...) Spółki z o.o., na podstawie umowy o pracę oraz umowy zlecenia, podstawę wymiaru składek na w/w ubezpieczenia za okres od 01/2008r. do 10/2009r.

Decyzją z dnia 19 października 2010r. Nr (...) organ rentowy ustalił dla M. G., jako zatrudnionego na podstawie umowy o pracę oraz umowy zlecenia w (...) Spółce z o.o., podstawę wymiaru składek na w/w ubezpieczenia za okres od 04/2009r. do 01/2010r.

Decyzją z dnia 19 października 2010r. Nr (...) organ rentowy ustalił dla M. P., jako zatrudnionego na podstawie umowy o pracę oraz umowy zlecenia w (...) Spółce z o.o., podstawę wymiaru składek na w/w ubezpieczenia za okres od 02/2008r. do 04/2008r.

Decyzją z dnia 19 października 2010r. Nr (...) organ rentowy ustalił dla Z. S., jako zatrudnionego na podstawie umowy o pracę oraz umowy zlecenia w (...) Spółce z o.o., podstawę wymiaru składek na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia na w/w ubezpieczenia za okres od 02/2008r. do 03/2008r.

We wszystkich w/w decyzjach organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w S. do kwot, zadeklarowanych przez płatnika - (...) Spółkę z o.o., podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, doliczył wypłacone w/w zatrudnionym osobom przez płatnika kwoty dodatków szkoleniowych oraz koszty związane z wykonywaniem umowy zlecenia.

Od powyższych decyzji organu rentowego odwołał się płatnik składek - (...) Spółka z o.o. w J., wnosząc o ich zmianę poprzez wyłączenie z podstawy wymiaru składek kwot wypłaconych zleceniobiorcom dodatków szkoleniowych i kosztów związanych z wykonywaniem umowy zlecenia.

Wyrokiem z dnia 26 października 2011r. (sygn. akt XI U 3382/10) Sąd Okręgowy w Katowicach Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania płatnika składek.

W wyniku łącznego rozpoznania powyższych spraw, Sąd I instancji ustalił, że wszyscy zainteresowani w niniejszym postępowaniu - M. Z., W. B., M. G., M. P. i Z. S. w okresach wynikających z zaskarżonych decyzji byli zatrudnieni w (...) Spółce z o.o. w J., na podstawie umów o pracę oraz umów zlecenia i w obu okresach zatrudnienia, tj. jako pracownicy i jako zleceniobiorcy otrzymywali od Spółki miesięczny dodatek szkoleniowy, na podstawie regulaminu wynagradzania pracowników z dnia 31 maja 2007r. (odpis regulaminu wynagradzania pracowników (...) Sp. z o.o. w aktach kontrolnych ZUS), a w okresie wykonywania umowy zlecenia otrzymywali także zwrot kosztów związanych z wykonywaniem umowy zlecenia. Wyżej wymienione osoby, w ramach wykonywania umowy zlecenia nie wykonywały pracy na rzecz pracodawcy, z którym pozostawały w stosunku pracy, odpłatność za wykonywanie pracy określona była w stawkach godzinowych, ustalono także zwrot wydatków poczynionych w celu należytego wykonania zlecenia w postaci określonego ryczałtu.

Kontrola przeprowadzona przez organ rentowy w Spółce (...) wykazała, że Spółka ta, jako płatnik składek, nie zadeklarowała składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za w/w osoby od

wypłaconych im dodatków szkoleniowych oraz kosztów związanych z wykonywaniem umowy zlecenia za poszczególne miesiące okresów objętych zaskarżonymi decyzjami, których kwoty zostały wskazane w uzasadnieniach decyzji.

Powyższa okoliczność została uznana przez Sąd Okręgowy za niesporną, tak samo jak wskazane przez organ rentowy wysokości wypłaconych przez Spółkę (...) w/w osobom dodatków szkoleniowych i kosztów związanych z wykonywaniem umowy zlecenia, stanowiące wartość przedmiotu sporu w niniejszym postępowaniu, a podwyższające odpowiednio wysokość podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne do kwot ustalonych przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach.

Zdaniem Sądu Okręgowego, spór w niniejszym postępowaniu sprowadza się do kwestii, czy wypłacone przez Spółkę (...) w/w zleceniobiorcom dodatki szkoleniowe oraz wypłacone im koszty związane z wykonywaniem umowy zlecenia stanowią podstawę wymiaru składek.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, iż w regulaminie wynagradzania pracowników Spółki (...) z dnia 31 lipca 2007r. zawarte jest postanowienie, że począwszy od czwartego miesiąca pracy każdemu pracownikowi, niezależnie od zajmowanego stanowiska, przysługuje dodatek szkoleniowy w wysokości 250,00 zł (miesiąc/brutto), a pracownicy zatrudnieni na stanowisku (...) dodatek szkoleniowy otrzymują od momentu objęcia wymienionych stanowisk, dodatek nie przysługuje za czas nieobecności w pracy, dodatek nie jest wypłacany w okresie wypowiedzenia umowy o pracę, nie ma przy tym znaczenia kto wypowiedział umowę.

W oparciu o treść odwołania Spółki (...) i zeznań jej wiceprezesa J. B., złożonych na rozprawie w dniu 14 października 2011r. ustalono, że Spółka (...) tak samo traktowała pracowników, jak i zleceniobiorców, jeżeli chodzi o zasady wypłacania dodatków szkoleniowych oraz innych świadczeń, w tym wypłaty ekwiwalentu za pranie odzieży roboczej, używanie i konserwację własnych narzędzi, bowiem wypłacała im, niezależnie od formy zatrudnienia w/w świadczenia wynikające z treści regulaminu wynagradzania obowiązującego w Spółce. Spółka nie wymagała przedkładania przez zatrudnionych jakichkolwiek dokumentów dotyczących odbywania szkolenia, czy zdobywania dodatkowego wykształcenia, a tylko okresowo sprawdzała umiejętności zatrudnionych i weryfikowała podnoszenie przez nich kwalifikacji za pośrednictwem ich bezpośrednich przełożonych i w przypadku negatywnej oceny przenosiła danego pracownika do wykonywania innych czynności, bez utraty dodatku szkoleniowego. Nieraz negatywna ocena skutkowałą zwolnieniem pracownika. Spółka nie sprawdzała natomiast, w jaki sposób osoby otrzymujące dodatek szkoleniowy podnoszą swoje kwalifikacje, z jakiej formy i rodzaju szkoleń korzystają, a więc na co faktycznie przeznaczają wypłacane im dodatki szkoleniowe. Odnośnie kosztów zwracanych zleceniobiorcom, jako koszty związane z wykonywaniem umowy zlecenia, które są przedmiotem zaskarżonych decyzji, J. B. zeznała, że są to koszty związane wyłącznie z praniem i naprawą odzieży roboczej oraz konserwacją i serwisem osobistych narzędzi zleceniobiorców, które zostały określone ryczałtowo w regulaminie, w związku z czym przyznała, że stanowią one przychód zleceniobiorcy, w rozumieniu ustawy podatkowej.

Przechodząc do rozważań prawnych, Sąd I instancji, powołując się między innymi na art. 18 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 205 poz. 1585 ze zm.) oraz art. 10 ust. 1 pkt 2, art. 13 pkt 8 i art. 11 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2000r. Nr 14 poz. 176 ze zm.), uznał, że zarówno dodatek szkoleniowy, jak i przedmiotowe koszty związane z wykonywaniem zlecenia stanowiły, w rozumieniu w/w przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, przychód zleceniobiorcy, a więc stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe i odpowiednio według ustawy na pozostałe ubezpieczenia.

Motywując swoje stanowisko, Sąd Okręgowy odniósł się najpierw do charakteru dodatku szkoleniowego wypłacanego przez Spółkę (...) zarówno pracownikom jak i zleceniobiorcom, stwierdzając, że przedmiotowy dodatek szkoleniowy wypłacany w formie ryczałtu na zasadach wynikających z regulaminu wynagradzania pracowników z dnia 31 maja 2007r., obowiązującego w Spółce, stanowi

przychód zarówno pracownika ze stosunku pracy, jak i przychód zleceniobiorcy z tytułu wykonywania umowy zlecenia, w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W myśl przepisu § 2 ust. 1 pkt 29 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998r. Nr 161 poz. 1106 ze zm.), podstawy wymiaru składek nie stanowi przychód będący wartością świadczeń przyznanych zgodnie z odrębnymi przepisami przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego pracownika, z wyłączeniem wynagrodzeń otrzymywanych za czas urlopu szkoleniowego oraz za czas zwolnień z części dnia pracy, przysługujących pracownikom podejmującym naukę lub podnoszącym kwalifikacje zawodowe w formach pozaszkolnych.

W ocenie Sądu Okręgowego, z powyższego przepisu wynika, że nie podlegają oskładkowaniu jedynie świadczenia przyznane przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenie pracownika, zgodnie z odrębnymi przepisami. Przez odrębne przepisy należy rozumieć akty prawne należące do źródeł powszechnie obowiązującego prawa, które dotyczą wszystkich podmiotów gospodarczych będących pracodawcami.

W związku z tym, Sąd Okręgowy uznał, że w w/w pkt 29 § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998r. chodzi o świadczenia przyznane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 12 października 1993r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych (Dz. U. Nr 103 poz. 472 ze zm.). Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że wprawdzie art. 103 Kodeksu pracy, na podstawie którego zostało wydane to rozporządzenie, został uznany za niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, w związku

z czym utracił moc z dniem 11 kwietnia 2010r., ale według regulacji przejściowej zawartej w art. 3 ustawy nowelizującej z dnia 20 maja 2010r. - do pracowników, którzy rozpoczęli podnoszenie kwalifikacji zawodowych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, stosuje się przepisy regulujące zasady i warunki podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników, obowiązujące przed dniem 11 kwietnia 2010r.- niekonstytucyjność w/w rozporządzenia została więc przez ustawodawcę usunięta ex post poprzez wydanie art. 3 tej ustawy nowelizującej. Zgodnie z w/w rozporządzeniem z dnia 12 października 1993r., świadczenia dla pracowników podnoszących swoje kwalifikacje uzależnione były od specjalnej umowy regulującej wzajemne prawa i obowiązki stron, przepisy tego rozporządzenia szczegółowo określiły zasady pokrywania przez pracodawcę całości lub części kosztów świadczeń związanych ze skierowaniem na szkolenie w celu podniesienia kwalifikacji pracownika oraz obowiązki pracownika z tego tytułu.

Mając na uwadze zasady przyznawania świadczeń przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych wynikające z przepisów w/w rozporządzenia z dnia 12 października 1993r., Sąd I instancji uznał, że przedmiotowy dodatek szkoleniowy wypłacany pracownikom przez Spółkę (...), w oparciu o regulamin wynagradzania z dnia 31 maja 2007r. nie stanowi świadczenia odpowiadającego wymogom tego rozporządzenia, a tym samym jest przychodem pracownika, który nie podlega wyłączeniu z podstawy wymiaru składek, na mocy § 2 ust. 1 pkt 29 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998r.

W końcowej części swojego uzasadnienia Sąd Okręgowy wskazał, że w okresie, którego dotyczą umowy zlecenia i sporne podstawy wymiaru składek dla zleceniobiorców obowiązywało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r.

w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w brzmieniu przed zmianą, która weszła w życie od dnia 1 sierpnia 2010r. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 lutego 2010r. (sygn. akt P 16/09), a więc przepisy tego rozporządzenia dotyczyły tylko stanowiącego podstawę wymiaru składek przychodu osiąganego przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz przez odpowiednie zastosowanie przychodu osiąganego przez osoby wykonujące pracę nakładczą, funkcjonariuszy Służby Celnej i osób wykonujących odpłatnie pracę w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, a także przychodu osiąganego przez członków rolniczych

spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych. Nie dotyczyły więc w spornym okresie przychodu osiąganego przez ubezpieczonych na podstawie innych tytułów zatrudnienia, w szczególności nie dotyczyły zleceniobiorców.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 16 lutego 2010r. stwierdził, że § 2 ust. 1 pkt 6 w/w rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998r., wyłączający z oskładkowania wartość świadczeń rzeczowych, wynikających z przepisów o bhp oraz ekwiwalenty za te świadczenia, a także ekwiwalenty pieniężne za pranie odzieży roboczej, używanie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego oraz wartość otrzymanych przez pracowników bonów, talonów, kuponów lub innych dowodów uprawniających do otrzymania na ich podstawie napojów bezalkoholowych, posiłków oraz artykułów spożywczych ..., przez to, że nie dotyczył zleceniobiorców wykonujących pracę w zakładzie pracy lub miejscu wyznaczonym przez pracodawcę w zakresie wartości świadczeń rzeczowych wynikających z przepisów bhp oraz ekwiwalentów za te świadczenia, wypłacane zgodnie z przepisami wydanymi przez Radę Ministrów lub właściwego ministra, a także ekwiwalentów pieniężnych za pranie odzieży roboczej, używanie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego, jest niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP i zgodnie z wyrokiem TK w/w przepis rozporządzenia miał utracić moc obowiązującą z dniem 4 marca 2011r., bowiem z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku TK w Dzienniku Ustaw. Natomiast zmiana przepisu § 5 ust. 2 w/w rozporządzenia, wprowadzona od dnia 1 sierpnia 2010r. poprzez § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 9 lipca 2010r. (Dz. U. Nr 127 poz. 860) spowodowała usunięcie w/w niezgodności z Konstytucją przepisu § 2 ust. 1 pkt 6 tego rozporządzenia.

W myśl § 5 ust. 2 w/w rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998r. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 sierpnia 2010r., przepisy § 2 - 4 tego rozporządzenia stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru składek także do osób wykonujących umowy zlecenia albo inne umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

W związku z powyższym, Sąd I instancji podniósł, że niezgodność z Konstytucją RP wskazanego przepisu rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r. stwierdzona została przez Trybunał Konstytucyjny wyłącznie w zakresie pominięcia w stosunku do zleceniobiorców wyłączenia z podstawy wymiaru składek wartości świadczeń rzeczowych wynikających

z przepisów o bhp oraz ekwiwalentów za te świadczenia, a także ekwiwalentów pieniężnych za pranie odzieży roboczej, używanie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego, ale równocześnie utrata mocy obowiązującej tego przepisu została odsunięta przez TK w czasie, tak, aby ustawodawca mógł ten przepis zastąpić nowym przepisem.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy stwierdził, że samo wyeliminowanie w/w przepisu rozporządzenia z porządku prawnego bez ustanowienia przez ustawodawcę i wprowadzenia w życie nowego przepisu rozporządzenia, nie dawałoby podstawy prawnej do wyłączenia z przychodu zleceniobiorców w/w składników przychodu.

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł płatnik składek

(...) Spółka z o.o. w J..

Zaskarżając w całości przedmiotowy wyrok, apelujący zarzucił mu:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. § 2 ust. 1 pkt 29 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w zw. z art. 9 Kodeksu pracy, poprzez przyjęcie, że regulamin wynagradzania, obowiązujący u płatnika składek

(w (...) Sp. z o.o.), nie jest odrębnym przepisem prawa pracy, w rozumieniu w/w przepisu rozporządzenia i co za tym idzie, świadczenie w nim przewidziane (dodatek szkoleniowy) nie może być wyłączone przy ustaleniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,

2. naruszenie prawa materialnego, tj. § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe poprzez jego błędną wykładnię oraz jego niezastosowanie do osób świadczących pracę na rzecz płatnika składek na podstawie umowy zlecenia,

3. naruszenie prawa procesowego poprzez błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, iż zleceniobiorcom nie wypłacano ekwiwalentów za pranie odzieży roboczej oraz używanie własnych narzędzi, a jedynie zwracano im wydatki poniesione na wykonanie umowy zlecenia w zryczałowanej wysokości.

Wskazując na powyższe, wniósł o zmianę w/w wyroku w całości, poprzez uchylenie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek (decyzja nr (...) z dnia 22 października 2010r. oraz decyzje nr (...), nr (...), nr (...),

nr (...) z dnia 19 października 2010r.) oraz ustalenie, że podstawa wymiaru składek została przez płatnika określona w prawidłowej wysokości, względnie wniósł o uchylenie wyroku

w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ponadto, wniósł o zasądzenie na rzecz płatnika składek od organu rentowego kosztów postępowania,

w tym zastępstwa prawnego za obie instancje, wedle norm przepisanych.

Uzasadniając przedstawione wyżej zarzuty, skarżący podniósł, że Sąd I instancji błędnie przyjął, iż dodatek szkoleniowy, mający swe źródło w regulaminie wynagradzania, nie jest świadczeniem, które mieści się w dyspozycji pkt 29 § 2 rozporządzenia.

(...) Sp. z o.o. przewidział w swoim regulaminie wynagradzania wypłatę dodatków szkoleniowych. Zatem, w ocenie apelującego, zgodnie z treścią § 2 pkt 29 rozporządzenia, kwota przyznanego pracownikowi świadczenia z tytułu dodatku szkoleniowego nie może stanowić podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, albowiem ma swoje źródło w przepisach prawa pracy (regulaminie). Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, płatnik składek wskazał, że akt hierarchicznie niższy, lecz korzystniejszy dla pracownika, ma w prawie pracy pierwszeństwo zastosowania. Dlatego, zdaniem apelującego, należy przyjąć, że regulamin wynagradzania, obowiązujący u płatnika składek jest odrębnym przepisem prawa pracy, o którym mowa w § 2 pkt 29 rozporządzenia, dlatego też kwota dodatku, wypłacona przez płatnika składek nie może zwiększać podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Apelujący wskazał, że dodatek szkoleniowy rekompensuje pracownikowi/ zleceniobiorcy ponoszone przez niego koszty związane z samokształceniem (koszty kształcenia indywidualnego), a zarazem jest czynnikiem motywacyjnym do dalszego rozwoju. Możliwość podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych, weryfikowanych okresowo przez przełożonych, jest dodatkowo motywacją dla pracownika, polegającą na jego inspirowaniu, gdzie wyższe wykształcenie i doskonalenie zawodowe tym samym realizuje misje firmy. W spółce okresowo dokonywana jest kontrola pracownika i jego ocena. Wyższy poziom świadczenia pracy w wyniku przyznanego dodatku szkoleniowego na samodoszktałcenie przynosi obu stronom stosunku pracy korzyść, w tym po stronie pracownika - satysfakcja z pracy, możliwość awansu, zdobycia nowych uprawnień,

a tym samym kwalifikacji zawodowych i ogólnego poziomu wiedzy.

Jeżeli zatem w regulaminie wynagradzania pracodawca może określić świadczenia należne pracownikowi w sposób bardziej korzystny niż regulacja ustawowa, to postanowienia regulaminu zastępują ustawę.

Apelujący podniósł również, że zróżnicowanie sytuacji pracownika zatrudnionego

w ramach stosunku pracy oraz zleceniobiorcy jest dyskryminowaniem tego ostatniego. Skoro organ rentowy wyłącza świadczenia w postaci ekwiwalentów należnych pracownikom

z podstawy wymiaru składek, to te same ekwiwalenty wypłacane zleceniobiorcom również nie mogą być wliczane do podstawy wymiaru składek.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 16 lutego 2010r. (sygn. akt P 16/09) orzekł, iż przepis § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej jest niezgodny z Konstytucją i traci moc obowiązującą po upływie roku od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw RP. Wskazał, iż niezgodność z Konstytucją § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia wynika z faktu, iż nie dotyczy zleceniobiorców wykonujących pracę w zakładzie pracy lub miejscu wyznaczonym przez pracodawcę w zakresie wartości świadczeń rzeczowych wynikających z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz ekwiwalentów za te świadczenia - stąd nie może być stosowany tylko w odniesieniu do pracowników. Powołany powyżej przepis, po wyroku Trybunału w dalszym ciągu obowiązywał mimo, że był niezgodny z Konstytucją.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze uprawnienie sądu do samodzielnej oceny zgodności z Konstytucją powołanego przepisu (przepisu rozporządzenia), Sąd Okręgowy, zdaniem skarżącego, winien ocenić zgodność z Konstytucją przepisu § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia oraz zastosować go na zasadzie analogii, również w odniesieniu do zleceniobiorców - o co płatnik składek wnosił.

Zdaniem płatnika składek, przepis § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia należy stosować na zasadzie analogii, również do zleceniobiorców, gdyż inna jego interpretacja prowadzi do naruszenia konstytucyjnych norm równości wobec prawa, nakazujących aby prawo traktowało w podobny sposób osoby znajdujące się w podobnej sytuacji (art. 32 Konstytucji).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja płatnika składek zasługuje jedynie na częściowe uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie, przedmiotem sporu było to czy wypłacone przez płatnika składek zleceniobiorcom dodatki szkoleniowe oraz koszty związane z wykonywaniem umowy zlecenia stanowią podstawę wymiaru składek.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu Okręgowego w zakresie stanu faktycznego i przyjmuje je, jako swoje.

Sąd Apelacyjny podziela również w całości stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia odnośnie dodatków szkoleniowych, a wobec trafności ustaleń oraz dokonanej w tym zakresie oceny przez Sąd I instancji, zawartej w zacytowanym pisemnym uzasadnieniu, Sąd Apelacyjny nie znajduje potrzeby jej powtórzenia.

Przedstawione przez skarżącą w apelacji argumenty nie wnoszą do sprawy żadnych nowych okoliczności faktycznych ani prawnych, mogących stanowić podstawę zmiany zaskarżonego orzeczenia w zakresie dodatków szkoleniowych, a stanowią jedynie polemikę z dokonaną przez Sąd I instancji, w ramach swobodnej oceny dowodów, interpretacją przepisów prawa, przy bezspornym stanie faktycznym.

W pierwszym rzędzie podkreślenia wymaga, że odwołująca Spółka wskazała, iż celem wypłacanych dodatków szkoleniowych było motywowanie pracowników i zleceniobiorców do dalszego rozwoju i rekompensowanie im kosztów związanych z samokształceniem (kosztami kształcenia indywidualnego), umożliwienie podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych, weryfikowanych okresowo przez przełożonych i uzyskanie wyższego poziomu świadczenia pracy.

Ponadto, dodatki szkoleniowe były przyznawane i wypłacane zarówno pracownikom jak i zleceniobiorcom, na podstawie i zasadach określonych pkt 3 regulaminu wynagradzania pracowników Spółki.

Jednakże, pomimo oświadczenia skarżącej, nie sprawdzała ona (nie weryfikowała) w jaki sposób pracownicy i zleceniobiorcy wydatkowali wypłacane dodatki szkoleniowe, a jedynie okresowo dokonywała ocen ich umiejętności i w

przypadku negatywnej oceny przesuwala ich do innych czynności lub rozwiązywała umowę. Dodatek szkoleniowy miał być częściową rekompensatą dla pracowników za ich wkład w rozwój swojej wiedzy i umiejętności, jednak odwołująca nie interesowała, w jaki sposób i gdzie pracownik się szkolił tylko to, jaką ma wiedzę i jaka jest jego przydatność do pracy.

Wskazane powyżej okoliczności faktyczne były w sprawie bezsporne i nie zostały zakwestionowane przez apelującą Spółkę.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut skarżącej, że powołany regulamin wynagradzania stanowi źródło prawa pracy wymienione w § 2 pkt 29 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zgodnie z regulacją zawartą w art. 9 § 1 k.p.

Jak prawidłowo wskazał Sąd I instancji, zgodnie z § 2 pkt 29 cytowanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161. poz. 1106 z późn. zm.), wyłączona jest z oskładkowania wartość świadczeń przyznanych zgodnie z odrębnymi przepisami przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego pracownika, z wyłączeniem wynagrodzeń otrzymywanych za czas urlopu szkoleniowego oraz za czas zwolnień z części dnia pracy, przysługujących pracownikom podejmującym naukę lub podnoszącym kwalifikacje zawodowe w formach pozaszkolnych.

Pojęcie „odrębne przepisy” odnosi się do władczego rozstrzygnięcia o prawach lub obowiązkach określonej kategorii podmiotów stosunków prawnych, zawartego w akcie prawnym należącym do źródeł powszechnie obowiązującego prawa, wymienionych w art. 87 Konstytucji a nie do funkcjonujących w sferze stosunków społecznych, regulowanych przez normy prawne Kodeksu pracy, przepisów normujących prawa i obowiązki pracowników, zawartych w aktach nie mających charakteru powszechnie obowiązującego, wymienionych w katalogu źródeł prawa pracy, zawartym w art. 9 § 1 k.p., uwzględniającym układy zbiorowe, inne porozumienia zbiorowe, a także regulaminy i statuty, tak jak to ma miejsce na przykład na gruncie przepisu § 2 pkt 26 powołanego rozporządzenia.

Tym samym, dodatek szkoleniowy mający swe źródło w regulaminie wynagradzania, nie jest świadczeniem, które mieści się w dyspozycji pkt 29 § 2 powołanego rozporządzenia.

Brak było zatem podstaw do uznania, że wypłacany pracownikom i zleceniobiorcom dodatek ma w sposób rzeczywisty charakter szkoleniowy, a stanowił on raczej swoistą premię i dodatek motywacyjny - w szczególności wobec niewykazania przez apelującą jakiegokolwiek kontroli wydatkowania środków pieniężnych na szkolenia czy samodoskonalenie pracownika.

W tym kontekście, złożenie przez skarżącą oświadczenia o dokonywaniu okresowych ocen pracownika i jego przydatności do pracy, na podstawie wypłaconego dodatku, pozostaje oświadczeniem bez pokrycia w rzeczywistym stanie sprawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest podstaw do uznania, że wypłacane zainteresowanym świadczenia nazwane dodatkiem szkoleniowym rzeczywiście spełniały swoją rolę, a tym samym, Sąd ten nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji w tym zakresie i na mocy art. 385 k.p.c., orzekł o oddaleniu apelacji w zakresie zarzutów odnoszących się do dodatków szkoleniowych.

Sąd Apelacyjny uznał natomiast apelację płatnika składek za uzasadnioną w zakresie, w jakim dotyczyła kosztów związanych z wykonywaniem umów zlecenia.

Apelująca słusznie podniosła, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 16 lutego 2010r. (sygn. akt P 16/09) orzekł, iż § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Pracy

i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106, z 1999r. Nr 49, poz. 488 i Nr 75, poz. 847, z 2001r. Nr 95, poz. 1043 i Nr 138, poz. 1558 oraz z 2004r. Nr 14, poz. 124, Nr 183, poz. 1888 i Nr 243, poz. 2434) przez to, że nie dotyczy zleceniobiorców wykonujących pracę w zakładzie pracy lub miejscu wyznaczonym przez pracodawcę w zakresie wartości świadczeń rzeczowych, wynikających z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz ekwiwalentów za te świadczenia, wypłacane zgodnie z przepisami wydanymi przez Radę Ministrów lub właściwego ministra, a także ekwiwalentów pieniężnych za pranie odzieży roboczej, używanie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego, jest niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Apelacyjny miał na względzie, iż Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998r. o dwanaście miesięcy od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, to jest do dnia 4 marca 2011 r. Przy czym trzeba podkreślić, iż zgodnie z orzecnictwem, powszechnie przyjmuje się, że każdy sąd rozpatrujący indywidualną sprawę jest uprawniony do oceny konstytucyjności i legalności przepisów rangi podstawowej, które mogą mieć zastosowanie w danej sprawie (zob. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 stycznia 1998r. sygn. 2/978, OTK Z 1998r., nr 1 poz. 4; uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 października 2000r. sygn. OPK 13/00, pub. ONSA z 2001r. Nr 2 pos. 63; z 15 grudnia 2000r. sygn. OPK 20-22/00, pub. ONSA z 2001r. Nr 3, poz. 104; z dnia 22 maja 2000r. sygn. OPS 3/00, pub. ONSA z 2000r. Nr 4, poz. 136; wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2006r. sygn. I OPS 4/05, niepublikowany; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008r., III CZP 151/07, Biul. SN 2008, nr 2, s. 13).

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu swojego wyroku z dnia 16 lutego 2010r. (sygn. akt P 16/09) również wyraźnie wskazał, że obala ostatecznie domniemanie konstytucyjności (legalności) kwestionowanego przepisu. Od momentu ogłoszenia tego wyroku, organy stosujące zakwestionowany przepis aktu wykonawczego (i to nie tylko sądy) powinny uwzględnić możliwość odczytywania go w sposób zgodny ze standardem konstytucyjnym, w granicach wyznaczonych przez odpowiednie regulacje ustawowe (przede wszystkim ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). O tyle dotyczy to przede wszystkim sądów, że te zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego (wyrażanym także w doktrynie), co do zasady mogą odmówić zastosowania niekonstytucyjnego przepisu aktu wykonawczego.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny, podzielając stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, zaprezentowane w wyroku z dnia z dnia 16 lutego 2010r. (sygn. akt P 16/09) uznał, że § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998r. należy odczytywać w sposób zgodny z Konstytucją, a zatem przyjąć, iż do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nie dolicza się kosztów związanych z wykonywaniem umów zlecenia.

W konsekwencji, uznając zasadność zarzutów apelacji w tym zakresie, Sąd Apelacyjny z mocy art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzające go decyzje i orzekł, jak w pkt 1 wyroku. Na mocy art. 385 k.p.c., w pozostałym zakresie oddalił apelację, bowiem dodatki szkoleniowe podlegają doliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Mając na uwadze częściowe tylko uwzględnienie żądań apelującego płatnika składek, Sąd orzekł o wzajemnym zniesieniu kosztów procesu między stronami, na zasadzie art. 100 k.p.c.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR